

Kállai Irén–Sándor Mária

A BIHARI MÚZEUM TEVÉKENYSÉGE 2009–2010-BEN

A Bihari Múzeum életében 2009–2010 a közművelődési irányú pályázatok időszaka volt. A néhány kisebb volumenű múzeumi szakmai pályázaton kívül, melyek az időszak kiállítások, évkönyvek, vagy – a civil szervezetek segítségével – nagyrendezvényeink (Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja) megvalósítását segítették, elkezdtünk európai uniós forrásokra is pályázni.

Az elmúlt két évben három, több millió forintos pályázatot adtunk be, melyeket sikerült is megnyernünk. Az egyik nyertes pályázatunk infrastruktúra-fejlesztést jelent, oktatóter kialakítását és informatikai pontok létrehozását foglalja magában. A másik kettő a tanórához köthető múzeumi órák, illetve a tanórán kívüli szabadidős tevékenységek fejlesztését tűzte ki célul. Ezen stratégiai tervből kiinduló fejlesztések múzeumunk programkínálatát, szolgáltatásait is bővítették.

A 2008-ban készült 3 éves közművelődési stratégiai tervünk¹ céljai – hála a pályázati forrásoknak – lassan megvalósulnak. Az akkor meghatározott 16 konkrét közművelődési célú projekt tervéből mindössze kettővel nem jutottunk előrébb azóta, a többi elképzelés vagy már megvalósult, vagy folyamatban van a megvalósítása.

A közművelődési stratégiai tervünkben a következőképpen fogalmaztuk meg a Bihari Múzeum küldetését, küldetésnyilatkozatát:

„A Bihari Múzeum küldetése: a BIHARI öntudat formálása, a lokálpatriotizmus erősítése. Célunk, hogy a Bihari Múzeum 3 év múlva olyan kistérségi, tájmúzeum legyen, amely a bihari tudatformálás, a bihari öntudat kiépítésének, megerősítésének központja, kistérségi kulturális központ, ugyanakkor a térségbe látogatók (turisták, elszármazottak, vendégek) számára is elsőszámú kulturális célpont.

A Bihari Múzeum, mint ISKOLABARÁT MÚZEUM segíti felkészíteni a jövő nemzedéket az információra és tudásra alapozott társadalomban való helytállásra, az információk önálló megszerzésére, értékelésére, szelektív használatára informális keretek között. A mi múzeumunk is lehet a nevelő-oktató munka eszköztára, forrásközpontja, szellemi bázisa (múzeumpedagógiai foglalkozások, vetélkedők, táborok stb.).

¹ E tervet alapul véve 2009 év januárjában egy EU-s pályázat kapcsán készült el Bihari Múzeum Fejlesztési Stratégiája Gyűjteményezési és Múzeumpedagógiai terve is.)

A Bihari Múzeum mindemellett valamennyi korosztály számára segít a szabadidő hasznos eltöltésében, kulturális és ismeretterjesztő tevékenységével támogatja az egész életen át tartó tanulást, aktív részese a város, és a kistérség szellemi életének.”

Ezt a küldetést az elmúlt két évben megvalósítottuk, küldetésnyilatkozatunkat azóta is valljuk:

„A Bihari Múzeum küldetése a bihari öntudat formálása, a lokálpatriotizmus erősítése mellett a múzeumi közművelődés biztosítása minél szélesebb társadalmi körben.

A Bihari Múzeum gyűjteményeivel, kiállításával, programjaival a helyi identitástudatot erősíti, a Bihari öntudatot fejleszti. A helyben kialakult, létrejött kulturális értékeket, és a Biharból elszármazott alkotók produktumait (alkotásait, gyűjteményeit, tárgyait) összegyűjtve azokat az utókorra hagyományozza, az itt élőknek, az innen elszármazottaknak és a hozzánk érkező vendégeknek összegyűjti, megmenti, megóvjá, feldolgozza és megmutatja.”

A hátrányos gazdasági körülmények és a stagnáló munkatársi létszám ellenére is jelentős előrelépések történtek a közművelődési tevékenységben, és a tudományos munka terén is sok újítás megvalósult, amelynek a későbbiekben látjuk majd hozadékát. A munkatársak képzésében, továbbképzésében is előremutató lépések történtek. A gyűjteménygyarapításban, feldolgozásban, műtárgyvédelemben vannak még lemaradásaink, de egy-két státusbővítéssel (egy fő történész és egy restaurátor, vagy restaurátor asszisztens alkalmazásával) ez a munka is új lendületet kaphatna. A Bihari Múzeumban a fejlesztések, a rendezvények kizárólag pályázati forrásokból valósulnak meg s ez a munka (pályázatírás, megvalósítás, beszámoló, elszámolás) rengeteg időt, energiát vesz el a szakmai munkától.

Fenntartás–szervezeti forma

A Bihari Múzeumot közvetve a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat tartja fenn, a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága egyik tagintézményeként. Évek, évtizedek óta egyre több támogatást kapunk azonban Berettyóújfalu Város Önkormányzatától is. Rendezvényeikhez járul hozzá, kisebb-nagyobb összeggel, illetve egy fő bérkölségét támogatta több éven keresztül. A város 2007 óta a megyével kötött együttműködési szerződésnek megfelelően átvállalja az épület működési

költségeit és egy technikai dolgozó bérét, s ezzel a múzeum működését támogatja évi több millió forinttal, így történt ez 2009-ben és 2010-ben is, bár ez a támogatás az utóbbi két évben kb. féléves késéssel érkezik meg.

A korábban harmadik fenntartónak gondolt kistérség – hiszen múzeumunk nemcsak Berettyóújfalu hanem a bihari táj, kistérség múzeuma is – anyagi források hiányában nem tudott részt venni a múzeum támogatásában, mivel a kistérségek nem kaptak normatívát erre a feladatra. Nem rajtunk múlott, hogy a Bihari Múzeumban 2007 tavaszán ez irányba indult kezdeményezés, elkezdődő országos egyeztetés nem jutott eredményre, hogy ezek a Bihari Múzeumból elindult gondolatok nem értek be, nem lett kézzelfogható eredményük. A *Közkincs kerekasztal* itt, Biharban is megalakult, de nem igazán működött, működik és nem lett e térségnek múzeumi közművelődési referense sem. Talán az elkövetkező időszakban újra lendületet kap területünkön is ez az elképzelés. Mi legalábbis ezen leszünk, hiszen példák mutatják, hogy az ország néhány kistérségében ez az összefogás ez a „kerekasztal” valóban működik s eredményeket is fel tudnak mutatni.

A Bihari Múzeum működését a kistérség helyett a már lassan két évtizede működő civil szervezeteink próbálják meg támogatni. Pályázati forrásokkal, humánerőforrással, nagyon sok önkéntes munkával segítik múzeumunk tevékenységét. Ez általában jellemző a vidéki múzeumokra – így a mi intézményünkre is –, hogy létfontosságú a múzeum mellett tevékenykedő civil szervezetek munkája. A forrásteremtésben, eszközbeszerzésben, s igen gyakran a humánerőforrásban, önkéntes munkával segítő civil szervezeteink nélkül a Bihari Múzeum ma nem lenne olyan ismert a városban, a kistérségben, s mondhatni bizonyos tekintetben országos szinten és külföldön, testvérvárosainkban sem.

A Bihari Múzeumban szerencsére az 1990-es évek elején megalapítottunk három civil szervezetet², amelyek segítségével a múzeum közművelődési tevékenysége nem lenne ilyen színes, sok esetben a kiadványaink sem jelenhetnének meg. A Bihari Népművészeti Egyesület székhelye néhány év óta már az Alkotóház, de a fiatalok által alapított Bihari Természetbarát Egyesület átvette helyét: a múzeum falai között alakult meg s tevékenységével azóta is színesíti intézményünk programjait is.

² Bihari Múzeum Baráti Köre (1992), Bihari Múzeumért Alapítvány (1993), Bihari Népművészeti Egyesület (1993)

Elhelyezés, tárgyi feltételek

Berettyóújfalú városa az alapítás (1974) óta biztosítja múzeuma számára az épületet. A Bihari Múzeum 2001 nyár elején átköltözött a volt községháza épületébe (Kálvin tér 1.). Azóta folyik a raktárak kialakítása, közülük három található az emeleten. Mind a pince, mind a padlás jelen állapotában nem alkalmas műtárgyak tárolására. Az „új” külső raktárunkat 2007. nyár közepén kaptuk az önkormányzattól, a Besenyei György Szakközépiskola udvarán lévő egykori kaszárnya lóistállójából kialakított fületlen helyiség csak átmeneti megoldás. Ebben az épületben kaptak helyet a korábban a pincéből kimenekített, tisztított fatárgyak, bútorok, használati tárgyak mellett a múzeumba újonnan bekerült hagyatékok, ajándékok is. Még 2006 tavaszán a pincéből a kisebb tárgyak egy részét a padlásra hordtuk, ott alakítottunk ki ideiglenes raktárat, 2009 nyarán a galambok betelepődése miatt ezt a „raktárat” is felszámolni kényszerültünk, az új külső raktárba kerültek innen is a tárgyak. Így mostmár ez a külső raktár is nagyon zsúfolt, de a múzeum emeletén lévő három raktárunkban is állandó helyhiánnyal küszködünk. A textilek tárolására alkalmas szekrény pályázati forrásból még 2006-ban készült el. A 2009. év elejére kerültek végleges helyükre a néprajzi és történeti textiltárgyak tisztítás, revízió, és digitális fényképezőgéppel való fotózás után. Néhány bőrtárgy tisztítása, revíziója maradt még hátra. Az elkövetkező évek fontos feladata lesz a raktári állapotok javítása.

Személyi feltételek

A múzeumban öt állandó munkatárs van: Kállai Irén néprajzos muzeológus, múzeumigazgató, dr. Krajczárné Sándor Mária néprajzos muzeológus és múzeumpedagógus, Kurcz Bearix és Kovácsné Kuklis Rita adattárosok, illetve Tóth Sándorné pénztáros-teremőr. (Tóthné 2009. szeptember 1-jétől – elismerve a középfokú könyvtárosi végzettségét – könyvtárosi feladatokra is megbízást kapott.)

A múzeum feladatainak ellátásához munkaerő biztosítáival évek óta segítséget nyújt a munkaügyi központ: támogatásuk révén már 2008–2009 fordulóján sikerült Szűcs Endrét 9 hónapra alkalmaznunk adatrögzítő munkakörben. Feladata volt a tárgyak digitális nyilvántartásához szükséges tárgyfotók elkészítése, mindenféle technikai munkák a rendezvényeken (fényképezés, videózás, hangosítás stb.). A kiállításépítésekénél, a raktárrendezésnél, a gondnoki munkáknál is nagy hasznát

vettük a fiatal munkatársnak. Szerencsére 2009. június 20-tól 2009. december 6-ig újabb támogatási formával, végül legutóbb 2010 októberétől a TÁMOP 3.2.11. projekt keretében, szakmai megvalósítóként sikerült őt alkalmazni a Bihari Múzeumban. Rajta kívül 2009 és 2010 folyamán még összesen négy fő dolgozott támogatással a Bihari Múzeumban: Nagy Sándor Lajos, Krisztikné Szilágyi Mária, Bartha Erzsébet és Csendes Tibor töltött hosszabb-rövidebb időt a múzeumban adatrögzítőként.

Tóthné Varga Katalin történelem szakos tanár 2009. november 4-től 2010. augusztus 31-ig támogatással, ezt követően a TÁMOP 3.2.11. projekt keretében, szakmai megvalósítóként dolgozott a Bihari Múzeumban.

A munkatársak továbbképzései

Kállai Irén 2009. január és június között stratégiai tervezés 120 órás tanfolyamot végzett a Népművészeti Egyesületek Szövetsége szervezésében, illetve a Múzeumi Oktatási és Képzési Központban (MOKK) Szentendrén „*Érted?! Értem!? Hogyan fogadjuk fogyasztóink embertársainkat múzeumainkban?*” című 30 órás képzést végzett el 2009 októberében. A múzeum igazgatója 2006 őszétől tagja a MOKK keretében létrehozott, korábban regionális, ma már megyei koordinátori hálózatának: Hajdú-Bihar megye koordinátora. Ennek keretében 2009-ben is kéthavonta 1-2 napos képzéseken, műhelymunkákon vett részt Szentendrén, Budapesten és külső helyszíneken (Pécs, Esztergom). 2010-ben 4 ilyen 1–3 napos továbbképzésen, műhelymunkán vett részt (Veszprém, Szentendre, Fertő-Bécs, Szolnok). A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatóságának szervezésében tanulmányúton vett részt a biskupini (Lengyelország) régészeti parkban. 2009 szeptemberében.

Dr. Krajczárné Sándor Mária egy napos műhelymunkán vett részt a Múzeumok és Látogatók Alapítvány szervezte *Szövegelő (Hogyan írjunk érdekes kiállítási szövegeket?)* című programon 2009. januárjában a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban. Ő is járt tanulmányúton a biskupini (Lengyelország) régészeti parkban az intézmény múzeumpedagógiai munkáját tanulmányozta 2009 szeptemberében, illetve a MOKK által szervezett *Múzeumi kiadványok a feladatlapról az online csoportmunkáig* című, 30 órás képzésen, Szentendrén vett részt 2010 októberében.

Kurcz Beatrix adattáros a Norvég Civil Alap által támogatott, *Hogyan tovább? Bihari térségben működő civil szervezetek, helyi közösségek fejlesztése* című projekt képzésén vett részt Berettyóújfaluban. A Bihar Közösségeiért Alapítvány szervezte

120 órás képzési programját teljesítette, a tanúsítványt 2009 júniusában vette át, 2010-ben pedig 30 órás *Esélyteremtő kapcsolati tréningen* vett részt Debrecenben.

Eszközfejlesztések, beruházások

Eszközfejlesztés 2009-ben és 2010-ben is jórészt csak pályázati forrásokból illetve a civil szervezetek segítségével valósulhatott meg. 2009-ben és 2010-ben a legnagyobb fejlesztés a TÁMOP 3.2.8./B-08-2009-0014-es pályázatból valósult meg: fénymásoló, lamináló gép, flipchart tábla, utcai megállítótábla került beszerzésre. A projekt keretében rendkívül sok műtárgymásolatot sikerült elkészítenünk, erről a múzeumpedagógiai munkánk beszámolójában olvashatnak.

A TIOP.1.2.2./09/2010-0021. számú, a *Bihari Múzeum többfunkciós oktatóterének és informatikai pontjainak kialakítása* című, valamint a TÁMOP 3.2.11./10.-1-2010-0021. számú *Bihari vándortarisznya – a Bihari Múzeum tanórán kívüli és szabadidős tevékenységei* című pályázatok 2010 őszén indultak el, a beszerzések, fejlesztések zömmel 2010 év utolsó napjaiban és 2011-ben valósultak meg. Erről majd következő évkönyvünkben adunk részletes tájékoztatást.

A külső raktár GPS jeladóval felszerelése is megtörtént (a GPS-t a városi önkormányzat biztosította, felszerelését ingyenesen végezte a cég). A megfigyelési díjat 2009. október 1-jétől az Igazgatóság fizeti, a múzeumi épület védelmi díjaival (mozgásérzékelők, tűzjelzők) együtt.

A Bihari Múzeum Baráti Köre támogatása révén 2009-ben egy digitális diktafonnal gyarapodtunk. Elkészült múzeumunk honlapja, melynek a fenntartását a baráti kör finanszírozza.

A Bihari Múzeumért Alapítvány támogatása révén a múzeumnak stabil, vonalas internete van 2009. október elejétől. Az alapítvány támogatásával készültek el a *Bihari tájházak és kiállítóhelyek* című időszaki kiállítás tablói, valamint a múzeum következő évi 2010-es naptára. Az alapvető céloknak megfelelően 2010-ben is segítette a múzeum tudományos, kiadvány-készítési, ismeretterjesztési és publikációs munkáját. Ezekről részletesebben a *Kiadványok* címszó alatt számolunk be.

Gyűjtőmunka, gyűjtemények

A bihari táj tárgyi emlékeinek, írásos hagyatékának megszerzésére irányuló gyűjtőmunkánkban a legjelentősebb szerepe az ajándékozásnak van. A tárgyvásárlásra fordítható összeg évek óta nagyon alacsony, illetve napjainkra gyakorlatilag teljesen meg is szűnt, kizárólag pályázatokból vásárolhatunk műtárgyakat.

2009-ben a gyarapodási naplónkban szereplő 30 tétel (947 darab) műtárgy közül kiemelkedő együttes a Nadányi János (Nadányi Zoltán költő testvérének) 94 db dokumentuma. Gyűjteményünkbe 2010-ben került be 45 lap a Kathó család dokumentumai közül, egy archív fotó és 16 dokumentum a berettyóújfalui Magyar Királyi Téli Gazdasági Iskoláról.

2010-ben a TÁMOP pályázatokban elkészült műtárgymásolatokkal gyarapodott a segédanyag-gyűjteményünk: 75 tétel, 279 darab tárgy nyilvántartásba vétele történt meg.

A több mint 13 ezer kötetet számláló könyv- és folyóirattárunk az elmúlt két évben 158 kötetrel és 79 folyóirattal gyarapodott. Vásárlás nem történt, 219 ajándék és 18 db cserekapcsolat folytán került a gyűjteménybe.

Nyilvántartás

Az elmúlt két évben sem tudtuk a nyilvántarási munkánkban az 1984-től kezdődően kialakult lemaradást megszüntetni. A 2009–2010. évben a történeti, és a néprajzi gyűjteményben történt leltározás: részben az új szerzeményeket, részben a korábban bekerült tárgyakat vezettük be gyűjteményi leltárkönyvbe. A 2004 óta nagy számban felhalmozódott adattári digitális eseményfényképek több mint felének nyilvántartásba vétele is megtörtént.

A működési engedély megújításával kapcsolatosan új gyűjteménystruktúra kialakítása elkezdődött. Első lépésként a régészeti anyag (gyűjtemény, leltárkönyvek, digitális excell adatbázis) átadása történt meg. A Déri Múzeum régészeti bázisán Szilágyi Krisztián régész 2010. július 16-án a leltárkönyv szerint 104 tétel (2652 db) régészeti tárgyat vett át.

A Bihari Múzeum valamennyi gyűjteményi leltárkönyve excell adatbázisban számítógépen is elérhető. Nagyon fontos lenne egy speciális múzeumi nyilvántartó program beszerzése és alkalmazása, ez nagyban megkönnyítené a múzeum munkatársainak és a kutatóknak a munkáját is.

Digitalizálás

A Bihari Múzeum gyűjteményei közül a néprajzi, történeti tárgyi gyűjtemény gyarapodott digitális műtárgyfotóval Szűcs Endre és Nagy Sándor munkája révén. Az elmúlt két évben az Általános Történeti Dokumentumok gyűjtemény csaknem egésze elérhetővé vált digitális formában is.

2009-ben gyűjteménygyarapítás céljából is történt digitalizálás: a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteményéből 936 db bihari vonatkozású fénykép, képeslap digitális változatával gyarapodott múzeumunk. A Bihar Népe című hetilap Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár gyűjteményében fellelhető 1921–26 közötti számaint is Szűcs Endre és Nagy Sándor digitalizálta.

2010-ben a Déri Múzeum Néprajzi Adattárából Biharra vonatkozó dokumentumokból 11 tételt digitalizált Csendes Tibor közcélú dolgozó.

Gyűjteményrendezés, revízió

2009-ben a külső raktárban (fűtetlen helyiség) folytattunk kisebb raktárrendezést a nyár folyamán. A múzeum épületében az emeleti raktárakban szinte kéthavonta van raktárrendezés, hiszen az installációs anyagokat is ott tároljuk, s emiatt állandóan át kell pakolni a raktárakat, hogy hozzáférjünk a műtárgyakhoz.

A 2008-ban csaknem befejezett textilraktári revíziót létszámhiány és a tisztítóanyag hiánya miatt nem sikerült lezárni, a börtárgyak megtisztítása és a jegyzőkönyv készítése van még hátra. A textilgyűjtemény revíziós készültségi állapota 95%.

A galambok betelepítése a múzeum padlására újabb munkát adott a múzeum munkatársainak. A padlásról lehozott tárgyak tisztítás, revízió és fotózás után a külső raktárba kerültek elhelyezésre.

A folyóirattár és a könyvtár revíziójára 2009 augusztusától került sor. 2010 év végére a folyóirattár csaknem egész állománya, a könyvtárnak a fele átesett revízión. A feladatot Tóth Sándorné könyvtáros-asszisztens végezte Kurcz Beatrix segítségével.

2010-ben az Általános Történeti Dokumentumok gyűjteményben folytatta a korábban megkezdett revíziós munkát Dr. Krajczárné Sándor Mária, Tóthné Varga Katalin segítségével.

Restaurálás, tisztítás, konzerválás

A korábbi évekhez képest csökkent a tisztításra és konzerválásra kerülő tárgyak száma. Restaurálás nem történt az elmúlt két évben. 2009-ben 150 db fa- és vesszőtárgy (padlásról lekerült anyagok) tisztítás után kerültek a külső raktárba. Mindkét évben az állandó kiállításban lévő tárgyak portalanítására is sor került.

Közművelődési munka

A korábbi évekhez hasonlóan az elmúlt két évben is igen nagy hangsúlyt fektettünk a közművelődési munkára.

Időszaki kiállítások

Időszaki kiállításaink témaválasztásakor továbbra is a korábban megfogalmazott³ kettős cél vezérel bennünket: egyrészt fontosnak tartjuk a bihari vonatkozású témák feldolgozását, és helyi művészeknek bemutatkozási lehetőséget adni.

A helyi témák mellett ugyanakkor más múzeumok népszerű kiállításait is igyekszünk az itteni múzeumlátogatók elé tárni: pl. 2009-ben tőlünk indult tiszántúli körútjára a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum fagyalttörténeti tárlata, illetve a következő évben a Bihari Múzeumban is látható volt a *Töltődj fel! – A villamosság térhódítása* című, a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Elektrotechnikai Múzeumának vándorkiállítása is.

Időpont	Cím	A kiállítás kurátora
2009. január 21.– március 10.	<i>Alkotni jó! – Az Igazgyöngy Művészettoktatási Intézmény tanárainak alkotásaiból</i>	Kállai Irén
2009. március 19.– április 16.	<i>O'sváth Pál, a Sárrét első krónikása (A püspökladányi Karacs Ferenc Múzeum vándorkiállítása)</i>	Dr. Krajczárné Sándor Mária
2009. május 21.– május 30.	<i>Bihari tájházak és kiállítóhelyek I. – tablókiállítás</i>	Dr. Krajczárné Sándor Mária

³ Kállai Irén–Sándor Mária: A Bihari Múzeum három éve: 2006–2008. In: Bihari Múzeum Évkönyve XII–XIV. 303–324. 313.

2009. június 4.– október 31.	<i>Hideg nyulat és spanyol tekerics – A fagyalt, a jégkrém és a parfé története.</i> (A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum vándorkiállítása)	Dr. Krajczárné Sándor Mária
2009. november 13.– 2010. január 9.	<i>Az Alföld az én szememmel</i> (A Bihari Természetbarát Egyesület által meghirdetett fotópályázat díjazott alkotásaiból készült kiállítás)	Kállai Irén
2010. január 19.– március 31.	<i>„Kapunyitogató” – Összegző kiállítás a 25 éve alkotó L. Ritók Nóra grafikusművész munkáiból</i>	Kállai Irén
2010. április 9.– április 28.	<i>Székfaragó mesterek az Érmellékről</i> – Dr. Kéri Gáspár magángyűjteményéből	Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. május 3. – augusztus 28.	<i>Töltődj fel! – A villamosság térhódítása</i> (A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Elektrotechnikai Múzeumának interaktív vándorkiállítása)	Kállai Irén
2010. szeptember 15.– október 9.	<i>Armales Transylvanorum – Válogatás erdélyi fejedelmek címeradományaiából</i> (A Debreceni Egyetem Történelmi Intézet és a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem Történelmi és Filozófusi Karának kiállítása)	Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. október 11.– október 23.	<i>„Életem öröme” – Válogatás Dr. Hamvas Lászlóné festményeiből</i>	Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. október 31.– 2011. március 31.	<i>A berettyóújfalui református egyház története</i>	Kállai Irén, Tóthné Varga Katalin

Rendhagyó időszaki kiállítások

2007 óta rendezzük meg a múzeumi világnap alkalmából rendhagyó időszaki kiállításunkat. E rendezvény keretében olyan műtárgyakat mutatunk be, amelyek jellegüknél fogva nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot; a kiállítás rövid időtartamával kívánjuk hangsúlyozni az alkalmat és ösztönözni a látogatói kedvet. Rendhagyó időszaki tárlatunkra – májusban, a város napja körüli időpontban – az elmúlt két évben is más múzeumoktól kölcsönöztünk műtárgyakat: 2009-ben a miskolci Hermann Ottó Múzeum gyűjteményéből mutattuk be a külszíni lignitbányából előkerült 8 millió éves bükkábrányi fák egy darabját, 2010-ben a nyírbátori múzeumból hoztuk el három napra a Báthory Gábor fejedelem emlékére készített díszszablyát. Rendhagyó kiállításainkat egy rövid, 10-12 perces vetítés is kíséri: ismeretterjesztő film, vagy diasor.

2010 szeptemberében még egy rendhagyó időszaki kiállításra is sor került: a Kutatók Éjszakája országos rendezvénysorozat keretében egy 5500 éves rézkori agyagmaszkot (Kaposvárról) és egy rézkori emberifej-rekonstrukciót (Magyar Természettudományi Múzeumból) láthattak az érdeklődők a Déri Múzeum régészeti osztálya által elkészített kisjátékfilm kíséretében.

2009. május 20–23.	„A 8 millió éves mocsári ciprus” – A külszíni lignitbányából előkerült 8 millió éves bükkábrányi fák egy darabja a miskolci Hermann Ottó Múzeum gyűjteményéből.	Rendezte: Horváth László Kurátor: Kállai Irén
2010. május 20–22.	Báthory-kard – a Nyírbátori Múzeum kincse Berettyóújfaluban	Rendezte Szücs Endre Kurátor: Kállai Irén
2010. szeptember 23–25.	A maszk 5500 éves rézkori maszk (Kaposvárról), rézkori fejrekonstrukció a Magyar Természettudományi Múzeumból, Budapestről	Rendezte: Balogh Csaba Kurátor: Kállai Irén

Kiállítások külső helyszínen

Az elmúlt két évben két helyi intézmény is felkért bennünket, hogy épületében kiállítást rendezzünk múltjának relikviáiból. A Városi Bíróságon 2009. október 9-én

nyílt kiállítás a berettyóújfalui igazságszolgáltatás történetéről, amelyet 2010 őszén egy Barcsay László-emléksarokkal egészítettünk ki.

Az Eötvös József Szakképző és Speciális Szakiskola a bihari szakképzés megindulásának 125. évfordulóját ünnepelte a 2010 márciusában megnyíló, a múzeum munkatársai által rendezett kiállítással.

A 2009-ben kiadott *Bihari tájházak és kiállítóhelyek I.* című kiadvány anyagából a Bihari Múzeumért Alapítvány finanszírozásával elkészült tablókiállítást a Bihari Múzeum után először Nagykerekiben, a Bocskai-várkastélyban mutattuk be. A következő évben a tárlat kiegészült a II. kötet anyagával, a határon túli kiállítóhelyek tablóival. Az így teljessé vált kiállítást 2010-ben Érmihályfalván, majd Nagyváradon mutattuk be.

A 2008-ban pályázati támogatással elkészült Séta a faluvárosban – Berettyóújfalu egykor és ma című kiállításunkat 2010-ben két helyszínen is bemutattuk. A Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ épületében (Debrecen) a *Helytörténeti esték* c. rendezvénysorozat keretében, könyvbemutatóval egybekötve került sor a megnyitóra 2010 júniusában. Ezután Bogya Pál, a kiállítás tervezője Porciába, Berettyóújfalu olaszországi testvérvárosába vitte a látványos kiállítást 2010 őszén. A tárlat Olaszországban 1 hónapig volt látható.

Nagy örömünkre szolgál, hogy az Eötvös József Szakképző és Speciális Szakiskola könyvtárában a 2010/11-es tanév kezdetétől a „Hónap műtárgya” c. minikiállításunk az iskola tanulóit szolgálja.

Időpont	Kiállítás	Helyszín	Közreműködők
2009. október 9. – folyamatos	<i>Relikviák a berettyóújfalui igazságügyi intézmények múltjából</i>	A berettyóújfalui Városi Bíróság épülete	Kurátor és rendező: Dr. Krajczárné Sándor Mária
2009. október 9. – 2010. január	<i>Bihari tájházak és kiállítóhelyek I. c. tablókiállítás.</i>	Nagykereki, Bocskai- várkastély	Kurátor: Dr. Krajczárné Sándor Mária

2010. március 9. – október 1.	<i>125 éves a szakmunkásképzés Berettyóújfaluban</i>	Eötvös József Szakképző Iskola könyvtára	Rendező: Tóthné Varga Katalin, kurátor: Kállai Irén
2010. június 23. – augusztus 28.	<i>Séta a faluvárosban – Berettyóújfalu egykor és ma</i>	Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ, Debrecen	Rendezte: Bogya Pál, kurátor: Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. szeptember 9 – október 8.	<i>Séta a faluvárosban – Berettyóújfalu egykor és ma –</i>	Porcia, Villa Dolfin palota (Olaszország)	Rendezte: Bogya Pál, kurátor: Kállai Irén
2010. október	„A hónap műtárgya” – Kórójátékok	Eötvös József Szakképző és Speciális Szakiskola könyvtára	Kurátor: Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. október 3. – október 15.	<i>Bihari tájházak és kiállítóhelyek I–II. táblókiállítás</i>	Bartók Béla Művelődési Ház, Érmihályfalva	Kurátor: Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. november–december	„A hónap műtárgya” – Pásztorfaragások a Bihari Múzeum gyűjteményéből	Eötvös József Szakképző és Speciális Szakiskola könyvtára	Kurátor: Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. november 25–december 4.	<i>Bihari tájházak és kiállítóhelyek I–II. táblókiállítás</i>	Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad	Kurátor: Dr. Krajczárné Sándor Mária
2010. november 9. – folyamatos	<i>Dr. Barcsay László- emléksarok</i>	Városi Bíróság, Berettyóújfalu	Rendező és kurátor: Dr. Krajczárné Sándor Mária

Múzeumpedagógia

Az új épületbe költözés óta megnyílt állandó kiállításainkhoz 7 témában kínálunk múzeumpedagógiai foglalkozásokat több korcsoportnak. Ezeket, illetve

néhány időszaki kiállításunkhoz (fagyalttörténeti, elektrotechnikai tárlat) kínált foglalkozásainkat 2009-ben 49 csoport 2010-ben 39 csoport (a két évben több, mint 2000 fő) vette igénybe.

„Iskolabarát múzeum” megvalósítása érdekében a helyi oktatási intézményekkel már 2008-ban együttműködési szerződéseket kötöttünk, amelynek értelmében a pedagógus által tartott múzeumi órákhoz ingyenesen biztosítjuk a belépést. Az elmúlt két évben 10 alkalommal vették igénybe ezt a lehetőséget a pedagógusok, elsősorban az Eötvös József Szakképző Iskolából.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közgyűteményi Főosztálya NAGY KULT-TÚRA címmel 2009 tavaszán meghirdetett pályázati felhívására a Bihari Múzeum két programcsomagot állított össze a „klasszikus barangolások” tematikában. Mindkét program megvalósításához együttműködő partnereket kerestünk

A *Biharország évszázadokon keresztül* című programcsomagunkat a nagykereki Bocskai-várkastéllyal közösen állítottuk össze, míg a *Régi foglalkozások a Sárréten* című csomagunkat a püspökladányi Karacs Ferenc Múzeummal együtt. Mindkét program a múzeumok állandó kiállításaira és múzeumpedagógiai foglalkozásokra épült. A programcsomagokra az iskolák pályázhattak, a költségeket a minisztérium finanszírozta. A csomagjaink közül a *Biharország évszázadokon keresztül* című a szakemberek elismerésén túl az iskolák érdeklődését is felkeltette: 3 iskola 4 csoportja pályázott rá, és nyert támogatást. 2009 őszén és 2010 tavaszán több mint 130 általános iskolás gyermek vett részt az egész napos túrán, amely a Bihari Múzeum állandó kiállításában kezdődött, majd délután a nagykereki várban *Legyél te is várkapitány Kerekiben!* című akadályversennyel zárult.

Egy látványos kísérletekkel tarkított rendhagyó fizikaóra-sorozatot tartottunk 2010. június 1-jén a helyi általános iskolák 7–8. osztályos tanulói számára a *Töltődj fel!* című időszaki kiállításunkhoz kapcsolódóan. A tárlatot szervező Magyar Elektrotechnikai Múzeum egyik munkatársának vezetésével látványos elektromos kísérletek tanúi és részesei lehettek a diákok.

A múzeumpedagógiai munkánknak legnagyobb lendületet TÁMOP 3.2.8/B jelű, a múzeumok oktatási-képzési szerepének erősítésére kiírt pályázatra kidolgozott

Bihari „múzeumi tanoda” c. projekt adott. A projekt keretében három korosztálynak dolgoztunk ki 6 alkalomból álló múzeumióra-sorozatokat: az általános iskola 4. osztálya számára ének-zene műveltségi részterülethez kapcsolódóan *Múzeumi daloló* címmel az alsó tagozatban tanult néhány népdal néprajzi hátterét ismerjük meg játékos formában. Az 5. osztályosok számára a történelem, illetve a technika és életvitel tantárgy témaköreikhez (*A történelem forrásai, Az élelemtermelés kezdetei, A ruházkodás és anyagai, A táplálkozás és anyagai, A lakás és anyagai*, valamint *A település*) próbáltunk ismeretkiegészítést nyújtani a hat alkalomból álló órasorozat során. Ezekben az alkalmakon összesen 279 általános iskolás tanuló vett részt.

A berettyóújfalui Eötvös József Szakképző Iskola és Speciális Szakiskola ruhaipari képzésben résztvevő diákjai a múzeum gyűjteményében lévő népi textileket (szötteket, viseleti elemeket) tanulmányozták, a díszítési technikák közül a komádi és furtai hímzéssel, valamint a szúrrátét-metszéssel a gyakorlatban is megismerkedtek. A múzeumióra-sorozatok célja az iskola oktatási-nevelési munkájának segítése, az alapkompenciák fejlesztése, értékrend és világszemlélet formálása.

A speciális foglalkozássorozatunknak szintén a népi textilek tematikája szolgált alapul, résztvevői pedig a 12. évfolyamos textiltermék-összeállító képzésben résztvevő, sajátos nevelési igényű diákok voltak, akik ugyancsak a helyi szakiskolából látogattak el a Bihari Múzeumba 10 alkalommal.

A kisgyermekes családok számára terveztük meg a *„Bihari táj adományai – a bihari ember hagyományai”* c. tematikus foglalkozássorozatunkat. Célunk az életen át tartó tanulás jegyében egy-egy olyan alapanyag, élelmiszer-nyersanyag bemutatása, amelyet a múzeum gyűjtőterületén hagyományosan használtak. Az egyes alapanyagok, nyersanyagok kultúrtörténetéről igyekeztünk csaknem teljes képet adni: a felhasználás történetén, felhasználási lehetőségeitől, a népeletben betöltött szerepén, valamint a hozzá kapcsolódó mesterségeken, annak eszközkészletén (illetve élelmiszer esetén természetesen, feldolgozásának eszközkészletén) keresztül, az adott anyaghoz kapcsolódó néphagyományokig, irodalmi és népköltészeti alkotásokig. A közösen szerzett élmény, az együttalkotás öröme a résztvevő családokban az összetartozás érzését növeli.

A tematikus foglalkozásokon pedagógusok, népművészek működtek közre. 2009 szeptember és 2010 szeptembere között a 10 alkalommal több mint 250 fő vett részt.

Mind a közoktatást segítő, mind az életen át taró tanulás jegyében megszervezett programok módszerei a szemléltetés, beszélgetés, magyarázat, megfigyelgetés,

didaktikai játék, alkotómunka voltak. Ezekhez eszközként főként a múzeumi műtárgyak, illetve a műtárgymásolatok (használati tárgyak kézbe vétele, használata, viseletek felpróbálása), illetve a kézműves tevékenység voltak. Minden programsorozathoz készültek feladatlapok, amelyeket az egyes alkalmak során lefűzős dossziéba gyűjthettek a résztvevők.

A projekt keretében elkészült műtárgymásolatok, szemléltető eszközök: szövszék, 25 db szövékeret, kenderfeldolgozás eszközei (összesen 15 db), 5 db gyékényszövékeret, bihari rátétes szűr, derecskei kisbunda, guba, furtai női és férfiviselet (összesen 11 db-os), pásztoreszközök (összesen 7 db), kalapok (4 db), népi kerámiaedények (összesen 24 db), 2 készlet falumakett-építő játék (egyenként 68 db-os), 6 db „miniátás” láda. Továbbá vásároltunk 30 pár cérnakesztyűt, a miniátáshoz 30 db ecsetet és 30 db spaklit.

A projekt során elért eredményeket a térségi pedagógusoknak (70 fő részvételével) szakmai napon mutattuk be, az ún. *Bihari múzeumpedagógiai évnnyitón* 2010. augusztus 27-én. A szakmai napra egy 24 oldalas, A5 formátumú tájékoztató füzet is elkészült 300 példányban.

Állandó programok

Családi múzeumi délután

A több, mint öt éves múlttal rendelkező programsorozatunkat, a Családi múzeumi délutánt 2009 első felében e cím alatt folytattuk. Januárban az *Alkotni jó!* című kiállításunkhoz kapcsolódva az Igazgyöngy Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanáraival különböző kézműves technikákat próbálhattak ki a látogatók, márciusban az 1848-as forradalom emlékére történeti játszóházat tartottunk, május 23-án, a város napján, illetve augusztus 19-én is történeti játszóház részesei lehettek kicsik és nagyok. Ősztől kezdve a „*Bihari táj adományai – a bihari ember hagyományai*” c. tematikus foglalkozássorozatunk (TÁMOP 3.2.8/B pályázat) részeként rendeztük meg családi délutánjainkat: havonta egy-egy alapanyagot (kukorica, kender, méz, burgonya, nád, gyékény, bőr, gyapjú, agyag, fa, vessző, búza) ismerhettek meg a családok.

Múzeumok éjszakája

A Bihari Múzeum 2006 óta az év legrövidebb éjszakáját megünnepli, Szent Iván-napjához közel eső szombat éjszakán, amikor is egy központi téma köré szervezett, különleges programokkal várja a látogatókat.

2009-ben a témánk az 1979-es év volt, abból az alkalomból, hogy Berettyóújfalut éppen 30 éve, 1979. január 1-jén avatták várossá. A könyvtár helyiségeiben berendezett rendhagyó kiállítással felidéztek a 70-es évek Berettyóújfaluját, illetve városnéző utazással is, amit a 70-es évekbeli Ikarus 311 autóbusszal lehetett tenni „idegenvezetés” mellett. A nagyteremben filmvetítésre került a sor: korabeli filmhíradót láthattak a látogatók *Berettyóújfalu város akar lenni* címmel és egy összeállítást a várossá nyilvánítási ünnepekről. „*Az Éjszaka műtárgyaként*” a múzeum folyosóján tárlóban erre az estére kiállítottuk a város kulcsát és a várossá nyilvánítás dokumentumait.

Természetesen kitekintettünk az ország, sőt a világ '79-es eseményeire is: 1979 a gyermekek nemzetközi éve volt, ennek jegyében a gyerekkönyvtárban ezen az éjszakán gyerekkuckót rendeztünk be: diavetítés várta a legkisebbeket: a 70-es évek diafilmjeiből válogattunk, a nagyobbak játszhattak régi játékokkal, a legnagyobbak 1979-es Hajdú-bihari Naplót, Pajtás újságot, Nők Lapját lapozhattak. Szintén a gyerekkönyvtárban a 70-es években megjelent bakelitlemezekből összeállított kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők.

Arra a kérdésre, hogy mit hallgattunk és mit néztünk a televízióban 1979-ben, játékot hirdettünk: az udvaron és a gyerekkönyvtárban elhelyezett játékos totó helyes megfejtői között „Bihari Múzeum” fagyaltkelyhet sorsoltunk ki múzeumi cukrászdánkban, a Laguna cukrászda felajánlásával.

A nagyteremben Sas István reklámfilmjeivel idéztük meg a 70-es évek fogyasztói társadalmát, amely akkor még igen gyermekcipőben járt. Az udvaron felállított színpadon is a 70-es évek világát idéztük: kezdésként kinyílt a „retrótárgyak bördöndje”: Dalnoky Ferenc író, aki szenvedélyes gyűjtője a retrótárgyaknak hozott el néhány 70-es évekbeli relikviát gyűjteményéből. Rubik Ernő találmánya, a bűvös kocka 1979-ben kapta meg a nivódíjat. Erre emlékezve került sor a Magyar Rubik Kocka Rajongói Klub rekordereinek bemutatójára a színpadon. (Egész éjszaka a Rubik-sarokban találkozhattunk velük a felnőttkönyvtárban.)

Ezután a 70-es évek öltözködését, zenéjét idéztük fel: zenés-táncos divatbemutatónkkal: a Smink Show Team egyesület tagjai, az Igazgyöngy Alapfokú Művészeti Iskola társastáncsoportja, valamint Bene Kata és Thurzó Boglárka közreműködésével.

Sötétedés után 22 órától került sor a retródiskóra, ahol az 1970-es évek diszkókorszakának nagy slágerei kerültek terítékre.

2010-ben a *Töltődj fel!* c. elektromosságtörténeti időszaki kiállításunkhoz kapcsolódva „arcunkat a fény felé fordítottuk” a lehető legkülönbélebb műfajokban. Az udvaron zajlottak a kézműves-foglalkozások: gyertyát és lampiont készíthettek a gyerekek, majd a gyermekkönyvtárban az Aladdin és a csodalámpa, a Csillagszemű juhász és hasonló diafilmek megtekintésével folytathatták a programot a legkisebbek. A felnőttkönyvtárban inkább a nagyobbakat vártuk kvízzjátékokkal, „fényes” ajándékokért. A helyes megfejtők között szponzoraink felajánlásaiból készített csomagokat sorsoltunk ki.

A nagyteremben ezen a múzeumi éjszakán is filmvetítést tartottunk egészen éjfélig, folyamatosan vetítettük a Magyar Elektrotechnikai Múzeum videotárából válogatott filmeket: pl. a feltaláló szerzetesről, Jedlik Ányosról. Az emeleten egész éjszaka kiállításaink várták a látogatókat: a Magyar Elektrotechnikai Múzeum interaktív vándorkiállítása mellett a csak erre az alkalomra létrehozott tárlatok: az egyik a Bihari Múzeum fényképészeti gyűjteményébe nyújtott betekintést, a másik pedig az „Éjszaka műtárgya” kiállítás, a híres kabai meteoritot hoztuk el Berettyóújfaluba. A Tardy Anna teremben várta látogatóit egy különleges, interaktív programmal a Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesülete.

A színpadon leginkább 2010-ben is a zenéé és a táncé volt a főszerep: a Turmix Tánciskola tanítványainak megnyitó tánca után következett Kocsis Csaba és Ványai Anett zenés műsora, majd „Rivaldafény” címmel Bene Kata, Kasza Marika és az Igazgyöngy Alapfokú Művészetoktatási Intézmény táncosainak zenés produkciója.

Nagy sikert aratott a fizikai kísérlet Zángó Zoltán tanár úr vezetésével, és betekintést nyerhettünk az elektromos hangszerek kialakulásának történetébe is.

A színpadi programot a DALGALI hastáncegyüttes fáklya- és mécses tánca zárta, mert az eső miatt már a múzeum nagyteremében csendültek fel a slágerek: a fényforrásokról zenélt a legkitartóbbaknak az ADHOKK alkalmi formáció Debrecenből.

Múzeumok Őszi Fesztiválja

2009-ben és 2010-ben is csatlakozott a Bihari Múzeum az októberi országos rendezvénysorozathoz. 2009-ben a „Múzeumok délidőben” c. tematikában irodalmi

kávéházat tartottunk: A *Kiállítás, költészet, kóstoló* című közel egész napos programunkon délidőben a köztisztviselőknek, délután a nagyközönségnek mutatta be Meleg Vilmos, a nagyváradi színház színművésze Nadányi Zoltánt és korát.

A *The BIG DRAW – A Nagy Rajzolás* c. programon 2009-ben és 2010-ben is a résztvevő gyerekek és szülei különböző rajztechnikákkal ismerkedhettek meg. A múzeum időszaki kiállítótermében, valamint az épületben működő gyermekkönyvtárban lehetett rajzolni, alkotni. A munkát az Igazgyöngy Alapfokú Művészetoktatási Intézmény két művésztanára segítette. 2010-ben a Nagy rajzolás program mellett a „Kézfogás” téma keretében a „*Cserediák*” – *történelmi játszóház a Bihari Múzeumban és a Nagykereki Bocskai-várkastélyban* c. programot valósítottuk meg: Két iskolai csoport (felső tagozatos diákok és kísérőik, egy gyerek és egy szülő vagy nagyszülő) csoportonként 28 fő részére 3-5 órás múzeumpedagógiai foglalkozást szerveztünk. Az újfalu diákok Nagykerékiben, a Bocskai-várkastélyban történelmi akadályversenyen, a nagykereki iskola diákjai a Bihari Múzeumban múzeumi foglalkozáson vettek részt.

A *Művészetek találkozása* cím alatt teadélutánra került sor a Bihari Múzeum Baráti Köre tagjainak szervezésében: dr. Hamvas Lászlóné festményeihez Sándor Zerénné zongorázott, Kanalasné Harasztosi Judit pedig irodalmi műveket adott elő. A Múzeumok Őszi Fesztiválja 2010-es programjának zárásaként akadályversenyt szerveztünk a múzeumtól a református templomtoronyig. A háromhelyszínes „akadályversenyen” interaktív feladatokkal vártuk a diák és családi csapatokat.

Helytörténeti vetélkedők

A korábbi években bevezetett újításokat folytattuk a több mint 15 éves múlttal bíró helytörténeti vetélkedőkben: a *Biharország története* címmel, a térség középiskolásai számára megrendezett tudáspróbát valamely, a témához kötődő külső helyszínen rendeztük meg. Így került sor vetélkedőnkre 2009 májusában *Kazinczy Ferenc élete és munkássága címmel Érsemjénben, a költő szülőhelyén*. A következő évben ismét irodalmi témában való jártasságukról adhattak számot a középiskolások: ekkor Álmosdon, a Kölcsey-emlékházban vetélkedhettek a diákok.

A *Berettyóújfalu története* c. vetélkedőre ugyancsak minden év májusában kerül sor: 2009-ben a helyi általános iskolások a kiadott feladatlapok segítségével ismerkedtek városunk emléktábláival és köztéri alkotásaival, majd adtak számot saját felfedező munkájuk során elsajátított tudásukról. 2010-ben településünk földrajzi nevei, illetve a herpályi Csonkatorony története jelentette a felkészülés alapját.

2009 második alkalommal rendeztük meg a Bihari Múzeum és Toldi Miklós Általános Iskola szervezésében a kistérségi néprajzi vetélkedőt, a bihari kistérség általános iskolái számára. Felső tagozatos 5–7. osztályos tanulók 3 fős csapatokban versenyeztek a Bihari Múzeumban. A *Dolgos hétköznapiok, jókedvű ünnepek* témát 2010-ben is folytatva már 10 csapat részvételével zajlottak az események. Az előzetes feladatok bemutatása után, amíg a csapatok a feladatlapokat oldották meg, addig a kísérő pedagógusok számára múzeumpedagógiai kerekasztal beszélgetéseket, tájékoztatókat tartottunk.

Bihari Honismereti Tábor

2009-ben már a XXXIII. Bihari Honismereti Tábor megrendezésére került sor. Sajnos abban az évben a rendkívül kevés és kis összegű pályázati támogatás miatt az addigi gyakorlat 7 éjszaka helyett csak 5 éjszakán keresztül táborozott 18 gyerek. A három nap szakmai terepmunkát három szakcsoportban végezték: a helytörténeti csoport tagjai két, régi helybeli temetőket mértek fel, a néprajzi szakcsoport a csökmői tájházban ismerkedett népi mesterségekkel, a természetjárók pedig a Bihari-sík Tájvédelmi Körzet természeti értékeiről tanulhattak.

2010-ben a nagyváradi Tanoda egyesülettel közösen nyertünk nagyösszegű pályázatot, így abban az évben 40 gyerek vehetett részt határon innen és túlról egyaránt a XXXIV. Bihari Honismereti Táborban. A természetjáró szakcsoport résztvevői a Bihari-sík és az egykori Sárrét területén végeztek terepmunkát, a néprajzosok pedig Bojton, a készülő tájházhoz gyűjtöttek tárgyakat. A tábor létezése óta először az egyik csoport terepnapjait a határon túli Bihar egy kis településén töltötte: naponta járt át határon a nagy létszámú helytörténeti-néprajzi csoport Biharfőlegyházára.

Egyéb programok

2009. szeptember 19-én a Kulturális Örökség Napjai országos rendezvénysorozat keretében szerveztük meg a Berettyóújfalu szakrális tereit bemutató sétánkat. A városnéző séta kiindulási pontja a múzeum helytörténeti kiállítóterme volt.

2010. április 28-án könyvbemutató helyszíne volt a Bihari Múzeum, Balázs Lajos *Amikor az ember nincs es ezen a világon* című kötetét Debrecen után az országban másodikként, Szolnok és Budapest előtt mutattuk be a nagyszámú érdeklődőnek.

2010. szeptember 24-én először csatlakoztunk a Kutatók Éjszakája című országos rendezénysorozathoz. *A maszk* c. rendhagyó kiállítás mellett két előadással vártuk az érdeklődőket a kora esti órákban. Szolnoki László régész a közelmúltban zajló berettyóújfalui ásatásokat mutatta be vetítéses előadásában, majd a hallgatóság közelről is megtekinthetett néhány érdekes leletet. A levéltári forrásokról Török Péter levéltáros tartott előadást a nagyszámú érdeklődőnek.

Konferenciák, szakmai napok

2009. augusztus 27-én kistérségi pedagógus szakmai napot tartottunk. A Múzeumpedagógiai évnyitónak nevezett rendezvényen a pedagógusok megismerkedhettek a Bihari Múzeummal, s annak múzeumpedagógiai tevékenységével. November 9-én megyénk múzeumpedagógusai, múzeumban dolgozó közművelődési munkatársai találkoztak a Bihari Múzeumban A megyei koordinátori munkacsoport tagjai megismerkedtek a kiállítással, a múzeumpedagógiai programjainkkal, kiadványainkkal.

November 25-én a Bihari Múzeumban találkoztak a megye kutatói a Bihari Diéta VII. „*Adalékok Berettyóújfalú történetéhez*” című tudományos ülés keretében. E programban szervező társaink voltak a múzeum mellett működő civil szervezetek: a Bihari Múzeumért Alapítvány, a Bihari Múzeum Baráti Köre, a Parola Egyesület. A program megvalósítását Berettyóújfalú Város Önkormányzata támogatta.

2010 augusztusában múzeumpedagógiai évnyitónkat a TÁMOP 3.2.8. pályázat keretében valósítottuk meg. A pedagógusoknak beszámoltunk a program során történt fejlesztéseinkről, bemutattuk a tananyagokat és az elkészült műtárgymásolatokat.

November 4-én a Tudomány hete alkalmából szakmai konferenciát szerveztünk a Parola Egyesülettel közösen a múzeum nagytermében. A „*Trianontól a II. világháború végéig*” című szakmai konferencián történészek, jogászok előadásait hallhatták az érdeklődők.

Kiadványok

Az elmúlt két év a kiadványok időszaka is volt: NKA-támogatással és civil szervezeteink segítségével összesen 6 különböző tudományos, ismeretterjesztő kötetet adtunk ki.

2009. május 21-én mutattuk be a *Bihari Múzeum Évkönyve XII–XIV.* kötetét, illetve a baráti kör *Bihari tájházak és kiállítóhelyek I.* c. kiadványát, amely a Biharország

kincsei sorozat első köteteként jelent meg, és amely bemutatja az egykori Bihar vármegye napjainkban Magyarországra eső településeinek kiállítóhelyeit, tájházait, emlékhelyeit.

2010. május 18-án, a múzeumi világnapon mutattuk be a Bihari Múzeum Baráti Köre új sorozatának, a Források és Adatok Bihar Történetéhez első kötetét, *Források O'sváth Pál sárréti csendbiztos életéhez* címmel. A kötetbe Seres István gyűjtötte össze a neves helytörténeti író életéhez kapcsolódó dokumentumokat, illetve itt tettük közzé a Bihari Múzeum gyűjteményében található O'sváth-önéletrajzot is. A kiadvány a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága által elnyert pályázati támogatásból valósítottuk meg. Ugyanezen a napon jelent meg a *Bihari tájházak és kiállítóhelyek II. c.* kötet, amely a történelmi Bihar vármegye napjainkban Romániához tartozó településeinek múzeumait, irodalmi emlékhelyeit ismerteti meg az olvasókkal.

2010 májusában alapítványunk támogatásával készült el a Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára 821. számú kiadványa, a *Berettyóújfalu – Városnéző séta c.* füzet.

2010-ben fejeződött be a *Bihari Diéta VI–VII. c.* tudományos kötet szerkesztése, a novemberben megjelent kiadvány a Bihari Diéta konferenciasorozat hatodik és hetedik (2008-as, 2009-es) ülészakának tudományos előadásait tartalmazza.

2009-ben és 2010-ben nagy erővel folytattuk múzeumi munkánkat, az elnyert pályázati támogatásoknak köszönhetően elsősorban a közművelődési munkánkban értünk el jelentős sikereket. Múzeumpedagógiai kiadványok mellett hat tudományos vagy ismeretterjesztő kötetünk készült el, a 2009. évi 6000 fős látogatószámot 2010-re 10 000-re sikerült megemelnünk. A következő években ennek fenntartása lesz fontos feladatunk, illetve remélhetőleg nagyobb hangsúlyt tudunk fektetni a gyűjteményi munkára is.

Függelék

A Bihari Múzeum által beadott pályázatok 2009

Pályázató szervezet	Pályázati támogatás célja	Pályázott összeg	Nyert összeg	A pályázat írója, kurátora
NFÜ-OKMT TÁMOP 3.2.8/ B-08-2009- 0014	Bihari „múzeumi” tano- da – A Bihari Múzeum közoktatást és az életen át tartó tanulást támogató te- vékenységei	7 000 000 Ft	7. 000 000 Ft	Kállai Irén, szakmai megvalósító: Sándor Mária
NFÜ-OKMT TIOP 1.2.2.08/2009	A Bihari Múzeum több- funkciós oktatóterének ki- alakítása	30 000 000 Ft	0 Ft	Kállai Irén
NKA- Múzeumi Kollégium	A források O'sváth Pál sár- réti csendbiztos életéhez c. kötet megjelentetése	422 500 Ft	300 000Ft	Sándor Mária
OKM	Kult-Túra - ÉLMÉNY program- programcsomag összeállítása			Kállai Irén, Sándor Mária
	Összesen	37 422 500 Ft	7 300 000 Ft	

A Bihari Múzeumért Alapítvány által beadott pályázatok, felhasználva a múzeum rendezvényeire, a pályázatok írója: Kállai Irén, asszisztense: Kovácsné Kuklis Rita

Pályázató szervezet	Pályázati támogatás célja	Pályázott összeg	Nyert összeg, támogatás
NCA- Észak-alföldi Regionális Kollégiuma	Az alapítvány működési költségeire	1 161 400 Ft	200 000 Ft
Berettyóújfalu város Önkormányzata	Bihari Diéta VII. tudományos ülés megrendezése	300 000 Ft	300.000 Ft
OKM –MOKK (Szabadtéri Néprajzi Múzeum)	Múzeumok Őszi Fesztiválja – kommunikációs, marketing költségek	160 000 Ft	70 000 Ft
Berettyóújfalu város Önkormányzata	Múzeumok Éjszakája 2009. évi programjainak támogatása	200 000 Ft	200 000 Ft
	Összesen:	1 821 400 Ft	770 000 Ft

A Bihari Múzeum Baráti Köre által benyújtott, múzeumi programokra, a pályázatok írója, kurátora Dr. Krajczárné Sándor Mária, asszisztense: Kovácsné Kuklis Rita

Pályázató szervezet	Pályázati támogatás célja	Pályázott összeg	Nyert összeg
NCA- Észak-alföldi Regionális Kollégiuma	Működés	749 700 Ft	300 000 Ft
Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány – „Karcsony Sándor emlékére” Szakalapítvány	XXXIII. Bihari Honismereti Tábor	150 000 Ft	40 000 Ft
NKA – Közművelődési Kollégium	XXXIII. Bihari Honismereti Tábor	791 400 Ft	0 Ft
Művészeti és Szabdművelődési Alapítvány	XXXIII. Bihari Honismereti Tábor	300 000 Ft	70 000 Ft
Berettyóújfalú Város Önkormányzat Oktatási és Kulturális Bizottsága	Helytörténeti vetélkedők	60 000 Ft	60 000 Ft
NCA Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma	Biharország kincsei II. c. kötet	1 575 000 Ft	750 000 Ft
	Összesen:	3 626 100 Ft	470 000 Ft

A Bihari Múzeum által beadott pályázatok 2010

Pályázató szervezet	Pályázati támogatás célja	Pályázott összeg	Nyert összeg	A pályázat írója, kurátora
NFÜ-OKMT TIOP.1.2.2./09/2010-0021.	a Bihari Múzeum többfunkciós oktatóterének és informatikai pontjainak kialakítás	33 794 130 Ft	33 173 530 Ft	Kállai Irén
NFÜ-OKMT TÁMOP 3.2.11./10.-1-2010 – 0021	Bihari vándortársznya – a Bihari Múzeum tanórán kívüli és szabadidős tevékenységei	23 300 000 Ft	23 300 000 Ft	Kállai Irén

NKA Múzeumi Kollégium	Bihari Múzeum Év-könyve XV- XVI. kötet kiadása	632 000 Ft	500.000 Ft	Dr. Krajczárné Sándor Mária
NKA Múzeumi Kollégium	Játékgyűjtemény megvásárlása	290 000 Ft	290 000 Ft	Kállai Irén
	összesen	58 016 130 Ft	57 263 530 Ft	

A Bihari Múzeumért Alapítvány által beadott pályázatok, felhasználva a múzeum rendezvényeire, a pályázatok írója: Kállai Irén, asszisztense: Kovácsné Kuklis Rita

Pályázató szervezet	Pályázati támogatás célja	Pályázott összeg	Nyert összeg, támogatás
NCA- Észak-alföldi Regionális Kollégiuma	Az alapítvány működési költségeire	1 161 900 Ft	200.000 Ft
OKM –MOKK (Szabadtéri Néprajzi Múzeum)	Múzeumok Őszi Fesztiválja – kommunikációs, marketing költségek	150 000 Ft	90.000 Ft
Berettyóújfalu város Önkormányzata	Múzeumok Éjszakája 2010. évi programjainak támogatása	100 000 Ft	100 000 Ft
	Összesen:	1 411 900 Ft	390 000 Ft

A Bihari Múzeum Baráti Köre által benyújtott, múzeumi programokra, a pályázatok írója, kurátora Dr. Krajczárné Sándor Mária, asszisztense: Kovácsné Kuklis Rita

Pályázató szervezet	Pályázati támogatás célja	Pályázott összeg	Nyert összeg
NCA- Észak-alföldi Regionális Kollégiuma	Működés	749.000 Ft	350.000 Ft
Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány – „Karácsony Sándor emlékére” Szakalapítvány	XXXIV. Bihari Honismereti Tábor	150.000 Ft	40.000 Ft
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány	XXXIV. Bihari Honismereti Tábor	300.000 Ft	50.000 Ft
Berettyóújfalu Város Önkormányzat Oktatási és Kulturális Bizottsága	Helytörténeti vetélkedők	60 000 Ft	40 000 Ft

NCA Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma	XXXIV. Bihari Honismereti Tábor	1 512 000 Ft	1.135.000
	Összesen:	2 771 000 Ft	1 615 000 Ft

Irén Kállai-Mária Sándor

Die Tätigkeit des Museums in den Jahren 2009-2010

In dem Leben des Museums Bihari waren 2009, 2010 Jahre der Bewerbungen. Neben den kleinen Fach -Bewerbungen, (Wechselausstellungen, Jahrbücher oder mit der Hilfe von der Zivilgesellschaft organisierten Großveranstaltungen, wie die Nacht der Museen, das Herbstfest), haben wir begonnen auch für EU- Bewerbungen zu bewerben. Ab 2009 haben wir 3 Multi-Millionenbewerbungen gewonnen. Die Eine der Entwicklungsrichtung belangt den Infrastruktur: die Ausgestaltung Vortrags- und Computerpunkte. Die anderen zwei sind zu dem Unterricht passenden Stunden im Museum zu halten und mit Hilfe ausschulischer Freizeitaktivitäten wollen wir unsere Programmangebote und Dienstleistungen erweitern. Der Artikel erzählt daneben über das Geschaffen der Bewerbungen, über die permanenten und temporären Ausstellungen, die fertiggestellten Publikationen zusammen mit der Zivilgesellschaft veranstalteten Kulturprogrammen. Wir präsentieren auch unsere Ergebnisse in der Vermehrung der Museumsammlung und in dem Schutz des Kunstschatzes.

Képmelléklet

*Részlet a Hideg nyalat és spanyol tekercs –
A fagyalt, a jégkrém és a parfé története c. időszaki kiállításból*

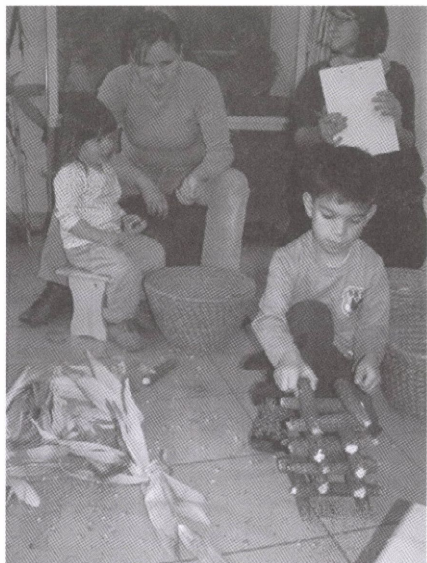
*A Bihari Múzeum Évkönyve XII–XIV. és a
Bihari tájházak és kiállítóhelyek I. kötetek bemutatója*

Városnéző retróbusz 1979-ből (Múzeumok Éjszakája 2009)

*Meleg Vilmos színművész a Kiállítás, költészet, kóstoló c. programon
Nadányi Zoltán költészetéből adott ízelítőt (Múzeumok Őszi Fesztiválja 2009)*

„Múzeumi Morzsoló”

„Múzeumi Fonó”

családi tematikus programok

*Lakner Lajos köszönti a 25 éve alkotó L. Ritók Nóra
grafikusművészt kiállításának megnyitóján (2010. január 19.)*

Antall Ildikó, az elektrotechnikai múzeum igazgatója tárlatvezetést tart a Töltődj fel! c. kiállítás megnyitóján (2010. május 3.)

Fényorgona megszóltatása (Múzeumok Éjszakája 2010)

Látogatók a Székfaragó mesterek az Érmellékről c. időszaki kiállításban

Művészetek találkozósa – teadélután (Múzeumok Őszi Fesztiválja 2010)

Kutatók Éjszakája 2010

A „Trianontól a II. világháború végéig” szakmai konferencia

születé eddigelő el nem rendeltek,
az mindezek előtt elhatározandó.

Először a f. alatti ügyet, mely sze-
rint Kráthi György és Bodó Balázs
bizonyos Berettyó Szent. Mártomban
éjszakai gyólosot egy levárnak
és petrovarának ottelajlásával,
Vég János pedig a közén minden
munka járulat nélkül telált le tel-
rajlásával terhelték, miután
Bodó Balázs elfogattalása alkál-
mával a mező-korvettes: cs. kir.
csendőrség és berettyó-szent mártoni
jegyző Oroszák János előtt bevallotta,
mihént a tot kereshető levél Kráthi
ki birtalásából és 50 forint igeretére
telajolta el, később pedig azt az
okot, mintha ezen vallomástól
összeholtatott volna, visszavonta,
valamint az elfogó csendőrk úgy
jegyző Oroszák János ezen állitással